



LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2010. gada 10. augustā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris un tiesneses Aija Branta un Vineta Muižniece,

Kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Alinas Uvarovas un Tatjanas Uvarovas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējas) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 224/2010),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējas lūdz Satversmes tiesu:

1) atzīt Civilprocesa likuma 396. panta pirmās daļas vārdus “vai ķīlas ņēmējs, kuram ir tiesības pārdot ķīlu par brīvu cenu”, 396. panta otrās daļas vārdus “bet, ja pieteikumu iesniedzis ķīlas ņēmējs, – arī ķīlas līguma noraksts, pierādījumi par parādnieka brīdinājumu, ja vien no paša akta vai likuma neizriet, ka šāds brīdinājums nav nepieciešams”, 397. panta pirmās daļas vārdus “nepaziņojot par to pieteicējam un parādniekam” un 397. panta otrās daļas 1. punkta vārdus “vai ķīlas ņēmēja parādniekam un ķīlas ņēmējam ir tiesības nekustamo īpašumu pārdot par brīvu cenu” (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam;

2) apturēt Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2010. gada 21. jūnija lēmuma lietā Nr. 3-12/3897/10 izpildi;

3) apvienot ierosināto lietu ar Satversmes tiesas lietu Nr. 2010-08-01.

2. Civilprocesa likuma 396. panta pirmā un otrā daļa noteic:

“(1) Pieteikumu par nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē tiesas ceļā var iesniegt īpašnieks vai ķīlas ņēmējs, kuram ir tiesības pārdot ķīlu par brīvu cenu.

(2) Pieteikumam par nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē tiesas ceļā pievienojami pārdošanas nosacījumi un apliecināta izdruka no attiecīgā zemesgrāmatas nodalījuma, kurā norādīti spēkā esošie ieraksti un atzīmes, bet, ja pieteikumu iesniedzis ķīlas ņēmējs, — arī ķīlas līguma noraksts, pierādījumi par parādnieka brīdinājumu, ja vien no paša akta vai likuma neizriet, ka šāds brīdinājums nav nepieciešams.”

Savukārt Civilprocesa likuma 397. panta pirmā un otrā daļa paredz:

„(1) Pieteikumu par nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē izskata tiesnesis vienpersoniski uz iesniegtā pieteikuma un tam pievienoto dokumentu pamata septiņu dienu laikā no pieteikuma iesniegšanas dienas, nepaziņojot par to pieteicējam un parādniekam.

(2) Tiesnesis pieņem lēmumu atļaut pārdošanu izsolē, pārliecinājies, ka:

1) nekustamais īpašums pieder pieteikuma iesniedzējam vai ķīlas ņēmēja parādniekam un ķīlas ņēmējam ir tiesības nekustamo īpašumu pārdot par brīvu cenu;

2) nav likumīgu šķēršļu šā nekustamā īpašuma pārdošanai ar pieteikumā norādītajiem nosacījumiem.”

Pamatojoties uz minētajām normām, Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa pieņēmusi lēmumu par Alinai Uvārovai piederošā nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē tiesas ceļā. Pieteikuma iesniedzējas uzskata, ka nekustamā īpašuma īpašnieka procesuālās garantijas gadījumos, kad pieteikumu par nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē tiesas ceļā iesniedz ķīlas ņēmējs, neatbilst Satversmes 92. pantā nostiprinātajām tiesībām uz taisnīgu tiesu.

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

4. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts un 19.² panta pirmā daļa noteic, ka personai ir tiesības iesniegt pieteikumu (konstitucionālo sūdzību) par likumu atbilstību Satversmei tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā, tas ir, kā konstitucionālo sūdzību. Līdz ar to Pieteikuma

iesniedzējas ir tiesīgas iesniegt pieteikumu, ievērojot Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² panta prasības.

4.1. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību (ieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai, bet 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa ieteikumā pamatot, ka ir aizskartas Satversmē noteiktās ieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

Ieteikumā ir sniegts pamatojums Ieteikuma iesniedzēju viedoklim, ka apstrīdētās normas aizskar viņām Satversmes 92. pantā noteiktās pamattiesības.

4.2. Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādi nepastāv. No ieteikuma un tam pievienotajiem materiāliem secināms, ka Ieteikuma iesniedzējām nepastāv iespējas aizstāvēt savas pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

4.3. Ieteikums atbilst arī pārējām prasībām, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā.

5. Satversmes tiesas likuma 19.² panta piektā daļa paredz, ka “Konstitucionālās sūdzības (ieteikuma) iesniegšana neaptur tiesas nolēmuma izpildi, izņemot gadījumus, kad Satversmes tiesa lēmusi citādi”. Satversmes tiesa ir secinājusi, ka minētā norma pēc būtības uzskatāma par pagaidu noregulējumu Satversmes tiesas procesā un tā interpretējama sistēmiski kopsakarā ar citām Satversmes tiesas likuma normām, Satversmes tiesas procesa principiem, kā arī vispārējiem tiesību principiem (*sk. piemēram, Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2010. gada 14. aprīļa lēmumu par lietas ierosināšanu attiecībā, ieteikums Nr. 97/2010*).

Līdz Satversmes tiesas sprieduma spēkā stāšanās brīdim prezumējams, ka attiecīgajā administratīvajā procesā, kriminālprocesā vai civilprocesā ir taisīts likumīgs un pamatots nolēmums. Tādēļ nolēmuma izpildes apturēšana uzskatāma par ārkārtēju Satversmes tiesas procesa līdzekli un piemērojama tikai svarīgu mērķu sasniegšanai (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 20. maija rīcības sēdes lēmuma par lūgumu lietā Nr. 2008-04-01 4. punktu*).

Satversmes tiesas praksē ir nostiprināta atziņa, ka, lemjot par to, vai pieļaujama un nepieciešama tiesas nolēmuma izpildes apturēšana, visupirms ir jāpārliedzinās, vai lietā pastāv tādi ārkārtas apstākļi, sakarā ar kuriem: 1) šo dokumentu izpilde pirms Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās varētu padarīt neiespējamu Satversmes

tiesas sprieduma izpildi; 2) nolēmuma izpilde varētu radīt būtisku kaitējumu Pieteikuma iesniedzējam (*sk. Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2010. gada 14. aprīļa lēmumu par lietas ierosināšanu, pieteikums Nr. 97/2010*). Vienlaikus Satversmes tiesai ir jāņem vērā arī no Satversmes 1. panta izrietošais samērīguma princips.

Pieteikuma iesniedzējas norādījušas, ka saskaņā ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas nolēmumu viņu īpašums tiks pārdots izsolē.

Pieteikuma iesniedzējas atzīst, ka ir pielīgušas kreditora tiesības pārdot iekļāto īpašumu tiesas ceļā. Taču vienlaikus viņas norāda, ka ir pildījušas kredītlīgumā ietvertās saistības.

Pieteikumā norādīts, ka minētā tiesas lēmuma izpildes gadījumā Alinai Uvārovai piederošais nekustamais īpašums tiks atsavināts un viņai var rasties zaudējumi. Tomēr pieteikumā nav pamatots, kā nekustamā īpašuma pārdošana var radīt neatgriezeniskus zaudējumus vai citu būtisku kaitējumu, kā arī tas, vai minētais īpašums ir vienīgais Pieteikuma iesniedzēju īpašums vai viņu mājoklis.

Līdz ar to lūgums par tiesas lēmuma izpildes apturēšanu ir noraidāms.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 22. panta sesto daļu lietu apvienošana ir pieļaujama lietas sagatavošanas stadijā, šādu lēmumu pieņem tiesnesis, kas sagatavo lietu. Tādējādi Pieteikumu iesniedzēju lūgums par lietas pievienošanu Satversmes tiesas lietai Nr. 2010-08-01 nav izlemjams lietas ierosināšanas stadijā.

7. Satversmes tiesā ir sagatavota izskatīšanai lieta Nr. 2010-08-01 “Par Civilprocesa likuma 396. panta pirmās daļas vārdu “vai ķīlas ņēmējs, kuram ir tiesības pārdot ķīlu par brīvu cenu”, 396.panta otrās daļas vārdu „bet, ja pieteikumu iesniedzis ķīlas ņēmējs, – arī ķīlas līguma noraksts, pierādījumi par parādnieka brīdinājumu, ja vien no paša akta vai likuma neizriet, ka šāds brīdinājums nav nepieciešams”, 397. panta pirmās daļas vārdu „nepaziņojot par to pieteicējam un parādniekam” un 397. panta otrās daļas 1. punkta vārdu „vai ķīlas ņēmēja parādniekam un ķīlas ņēmējam ir tiesības nekustamo īpašumu pārdot par brīvu cenu” atbilstību Satversmes 92. pantam”, kurā prasījums ir identisks tam, kas iekļauts izskatāmajā pieteikumā. Izskatāmajā pieteikumā nav norādīti būtiski atšķirīgi argumenti par apstrīdēto normu neatbilstību Satversmes 92. pantam.

Līdz ar to nav nepieciešams aicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto normu, – Saeimu – sniegt atbildes rakstu, kurā būtu ietverts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu un 19.² panta piekto daļu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt lietu „ Par Civilprocesa likuma 396. panta pirmās daļas vārdu „vai ķīlas ņēmējs, kuram ir tiesības pārdot ķīlu par brīvu cenu”, 396. panta otrās daļas vārdu „bet, ja pieteikumu iesniedzis ķīlas ņēmējs, – arī ķīlas līguma noraksts, pierādījumi par parādnieka brīdinājumu, ja vien no paša akta vai likuma neizriet, ka šāds brīdinājums nav nepieciešams”, 397. panta pirmās daļas vārdu „nepaziņojot par to pieteicējam un parādniekam” un 397. panta otrās daļas 1. punkta vārdu „vai ķīlas ņēmēja parādniekam un ķīlas ņēmējam ir tiesības nekustamo īpašumu pārdot par brīvu cenu” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam” pēc Alinas Uvarovas un Tatjanas Uvarovas konstitucionālās sūdzības (pieteikums Nr. 224/2010).

2. Noraidīt lūgumu par Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2010. gada 21. jūnija lēmumu lietā Nr. 3-12/3897/10 izpildes apturēšanu.

3. Atzīt, ka nav nepieciešams aicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – iesniegt atbildes rakstu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kūtris